

נ.צ: 17396.13637
גוש: 30590
הכרזת האתר: י- 4923 עמ' 4957 26.9.00
IAA: 5002/0
רחוב: יצחק טוניק.
תאור כללי: שרידי מנזר ובית חווה.
הקשר סביבתי: אתר בשצ"פ בלב המרקם האורבני.

שמות אחרים: חי' זמרי, מנזר הצבאים.

יעוד המקום: גן ארכיאולוגי פתוח.
בעלות: הפקעה למדי' ישראל.
מפעיל המקום: גן ציבורי – עיריית ירושלים
שימוש כיום: שטח לא מפותח.

גודל: קטן. כ- 1.5 דונם.
חפירות: אבנר ר', 1990. נדלמן י', 1990.
ניצפות: נמוכה.
תיצפות: נמוכה.

תאור הממצאים:

שרידי מבנה נרחב (25*35 מ') – שרידיו של מנזר או של בית חווה, שיוחסו לתקופות הביזאנטית והערבית הקדומה. קירות המבנה שרדו לגובה של עד שני מטרים. מדרגות ואבני מפולת מעידים על קומה נוספת. במכלול החדרים ניכרים שלושה שלבי בנייה: בשלב הראשון (מאה שישית), החללים השונים בקומת הקרקע שימשו בעיקר לעיבוד בעל אופי חקלאי: בית בד, בו עסקו גם בטחינת קמח, וכן גתות ועוד. נראה שבשלב זה שימשה הקומה השניה ככנסייה או קפלה. בשלב השני (מאה שביעית לסה"נ), יצאו המתקנים החקלאיים מכלל שימוש ונראה כי בשלב זה שימש המבנה כפונדק (חי'אן), אשר נהרס בחורבן אלים, כעדות שכבת השריפה שהובחנה בכל חלקי המיכלול. בשלב השלישי (מאה שמינית לסה"נ) נערכה חלוקה של המרחבים לחדרים קטנים יותר ונראה כי החדרים שימשו למגורים.

דיר ע'זאלי

תקופות: מנזר: ביזאנטית עד ערבית קד'.
מצודה (מכוסה): פרסית עד ביזאנטית.
רמת השתמרות: טובה מאוד
ממצא מיוחד: באתר נתגלו ממצאים "קטנים" רבים: קערות, קנקנים, כלי בישול, אגנים, כלי אבן וזכוכית.

פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 3, 4, 5

מידע נוסף:

בסמוך לאתר ממזרח, נחשפו שרידי מצודה. אתר זה מכוסה כיום. הממצא הקטן שנתגלה במצודה כלל שני מטבעות כסף זעירים מקבוצת מטבעות 'יהד' (מאה ד' לפסה"נ).

יחס אתר-סביבה:

האתר ממוקם בלב שכונת פסגת זאב, בקרבת המרכז המסחרי ובסמוך לגן שעשועים. האתר מגודר בגדר היקפית ללא פתחים המונעת ונדאליזם ברמה מסויימת אך מנתקת את האתר מסביבתו. קיים פוטנציאל רב בפיתוח המקום לביקור לאור קרבתו למרכז השכונה.

נגישות: על אף סמיכותו של האתר לבתי מגורים, והאפשרות להגיע ברכב עד לאתר, הנגישות לאתר עצמו נמוכה בשל הגדר ההיקפית.

שימור:

מצב השתמרות: טוב. באתר בוצעו עבודות שימור מקיפות וקיימת תכנית מגירה לפיתוח האתר. קיימים סימני ונדאליזם, אם כי במידה מועטה.

טכנולוגיות: בניית גויל וגזית, ריצוף פסיפס, ריצוף אבן בשילוב עם סיתות פני הסלע.

מסקנות:

☒	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☒	ערך היסטורי
☒	ערך דתי-תרבותי
☒	ערך אדריכלי/טכנוי
☒	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☒	נדירות
☒	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☐	פגיעות

האתר בעל ערך מבחינה ארכיאולוגית, היסטורית, אדריכלית, דתית ותרבותית. מכלול המנזר גדול ומורכב, ובשל הישרדותו הטובה הוא גם בעל ערך לימודי גבוה לקהל הרחב.

- קיים פוטנציאל רב בפיתוח האתר לביקור הן מצד רמת ההישרדות הגבוהה של הממצא והן מצד מיקומו של האתר בסמוך לגן שעשועים ולמרכז השכונה. את הפיתוח יש לבצע בשיתוף פעולה של הגורמים הקהילתיים/שכונתיים עם רע"ת.
- ניתן לפתח את האתר ע"פ תכנית מגירה קיימת (תחום שימור, רע"ת).
- יש לבצע, בכל מקרה, תחזוקה שוטפת וטיפול בממצאים העדינים.
- יש להתקין שילוט באתר.

היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה:

קיים קשר תרבותי/דתי/תקופתי בין אתר זה לבין אתר 'ראס א טויל' (3), 'פסגת זאב, בנה ביתד' (5) ואתר 'ראס אבו מערוף' (8).

ביבליוגרפיה:

- סקר ירושלים [102] אתר 92.
אבנר ר', "דיר ע'זאלי", עתיקות 40 עמ' 25
אבנר ר', עצמון ש', סבריאגו א', "פיסגת זאב" ח"א 97
60-62
ועדה לקביעת גני עתיקות בירושלים עמ' 9 אתר 2.
תיק שימור מס. 30 תחום שימור, רע"ת.
נדלמן י', י"ם, פסגת זאב ד"י ח"א 99 עמ' 49-51
גיבסון ש', סקר ארכיאולוגי, ח"א 78-79 עמ' 66.

תכנית, מתוך: אבנר ר', "דיר ע'זאלי", עתיקות 40

תאריך עדכון: אביב 2002

ממלא הנתונים:

שחר פוני – אדריכל
גדעוו סולימני – ארכיאולוג

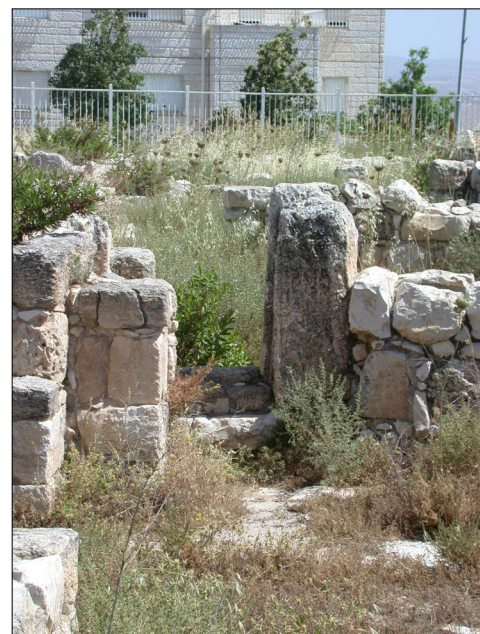
האגף המערבי, מבט לדרום מזרח, מתוך עתיקות 40

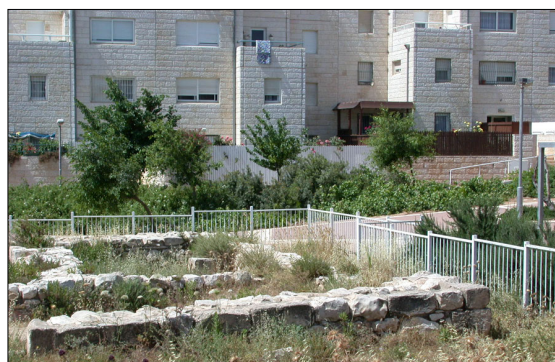
טיח אדמדם

מתוך עתיקות 40

מזוזת כניסה

הקשר סביבתי: סמיכות לבתי מגורים.

הקיר החיצוני: מבט ממערב.

שרידי חלון (?) בקיר המזרחי